

Eläintenhoito tukee lasten kasvua

Maalla voi tehdä itsensä näköistä lastensuojelutyötä. Sosiaalikasvattaja Janne Kuosmanen yhdistää lasten, eläinten ja jopa maiseman hoitamisen.

KONTIOLAHTI (MT)
Kiemurteleva hiekkatie päättyy maatilan pihapiiriin. Pihämäeltä upea vaaramaisema avautuu peltojen takana. Kaikesta näkee, että täällä tykätään hevosista.
Isossa talossa on hiljaista. Vain pitkä pirtinpöytä muistuttaa, että nyt ollaan lastenkodissa eli nykykielellä lastensuojeluyksikössä.
Sosiaalikasvattaja, isäntä ja isä **Janne Kuosmanen** on viisivuotiaan poikansa **Aaron** kanssa paikalla, samoin ohjaajat **Paula Holopainen**, **Noora Jantunen** ja **Elina Palm**. Yksi teineistä sairastaa syysflunssaa huoneessaan.
Tupakeittiössä syntyy salaattia ja jauhelihakastiketta.
”Sitten syödään, kun kaikki ovat tulleet kotiin”, Janne Kuosmanen kertoo yhteisön ajoittain kellontarkastakin elämäntavasta.
Hän ja **Tiina Kuosmanen** palasivat synnyinseudulleen Pohjois-Karjalaan kymmenkunta vuotta sitten. Siitä lähtien he ovat yhdessä pyörittäneet ammattimaista lastensuojelupaikkaa huostaan otetuille lapsille.
”Seitsemän vuotta asuimme tässä saman katon alla, kunnes omat lapset kasvoivat ja tila alkoi loppua”, Janne Kuosmanen kertoo nykyisen laitoksen syntyhistoriaa.
Tiinan suvun vanha maatilamiljöö toimi aluksi ammatillisena viisipaikkaisena perhekotina.
Kun yrittäjien oma kotitalo valmistui naapuriiin nelisen vuotta sitten, lapsipaikkojen määrä voitiin lisätä seitsemään ja henkilökuntaa palkata lisää. Nyt Kuosmasten Pihämäki työllistää omistajapariskunnan lisäksi kuusi työntekijää.

Hyvä elinympäristö
”Valmistui sosiaalikasvattajaksi 1997, minkä jälkeen työskentelin yksityisissä lastenkodeissa ja tein jonkin aikaa nuorisotyötä Joensuun kaupungilla. Nopeasti tajusin, etteivät byrokritia ja kellokorttimeininki ole minua varten.”
Janne Kuosmanen korostaa, ettei heillä haluta edustaa perinteistä laitosmaailmaa. Ovet ovat auki, ja eläintenhoito on keskeinen osa arkea.
”Maaseutu tarjoaa hyvän kasvu- ja elinympäristön”, hän vakuuttaa.
Lähdemme pihalle katsomaan navetassa asuvia vuohia, kanoja, poneja ja hevosia. Vuohet saavat käyskennellä pihalla vapaasti.
Hevosille Janne Kuosmanen työntää

Nuoremme saavat tervettä itsetuntoa siitä, että he hoitavat eläimiä vastuullisesti.

Viisivuotias Aaro Kuosmanen on syntynyt perhekoitiin ja tottunut siihen, että ympärillä on aina biologisten sisarusten lisäksi muita lapsia ja nuoria. Kuosmaset luottavat siihen, että maaseutu ja eläimet tarjoavat hyvän kasvuympäristön kaikille.

ohi kulkiessaan heiniä. Joukossa on ravureita, ratsuja, siitostammoja, poneja – yhteensä peräti 13 hevosta.
”Kaikilla lapsilla on tallipäivä, jolloin heillä on eläintenhoitovastuuta. Osa on innokkaita ratsastajia, osa pojista taas viihtyy enemmän aidankorjaustalkoissa. Meillä ruokailut pidetään ajallaan, läksyt tehdään ja eläimet hoidetaan”, Janne Kuosmanen kuvailee.
Hänen näkemyksensä lastenhoidosta perustuu läsnäoloon, toiminnallisuuteen ja elämänmyönteiseen asenteeseen.
”Olemme iso yhteisö, jossa on olen-

naista, että puhallamme yhteen hiileen. Kokonaisvaltaisia hevosmestaitoja ja maanviljelyä olemme itse oppineet tekemällä. Samalla olemme huomanneet, että nuoremme saavat tervettä itsetuntoa siitä, että he hoitavat eläimiä vastuullisesti.”

Perinteiset arvot
Tiina Kuosmanen on koulutukseltaan fysioterapeutti ja opiskellut työn ohessa sosiaalipedagogista hevostoimintaa. Intohimoisena hevosnaisena hän on haastatteluhetkellä ensi kesän Kuninkuusravien suunnittelukokouksessa.

Nelikymppinen Janne taas kuvaa itseään harrastelijamaanviljelijäksi, joka iloitsee naapurien ammatillisesta avusta.
Kymmenen hehtaarin peltoalalla heinätyöt hoituvat naapurin turvin.
Ensi kesäksi on suunniteltu lampaiden ottamista maiseman hoitoon. Myös läheistä kosteikkoa on kunnostettu yhdessä metsästysseuran kanssa. Sinne on tuotu 50 sorsanpoikasta.
”Koetamme vaalia täällä vanhoja arvoja. Meille sijoitetuille lapsille tekeminen ja toiminnallisuus on tärkeitä. Ylimääräisellä työnteolla voi tienata

lisärahaa, ja tekemällä oppimisesta saa onnistumisen iloa.”

Irtiotto kuormituksesta
Lasten lähtökohdat ovat hyvinkin erilaisia. Useimmiten syy huostaanottoon on ollut vanhemmuuden puute kotona.
”Raskainta minulle on välillä juuri vanhempien kanssa toimiminen. Heille lasten lähtö on iso kriisi, he tuntevat jäävänsä yksin. Yritämme tukea heidän vanhemmuuttaan mahdollisuuksiemme mukaan. Lapset pääsevät kotilomille, jos siellä kaikki on kohdillaan.”
Lasten vanhemmilla on myös mahdol-

lisuus tulla Pihämäkeen, viipyä yökyläsäkin ja osallistua talon elämään.
Janne Kuosmaselle eläintenhoito ja maanviljely on oma harrastus sekä irtiotto ajoittain henkisesti kuormittavasta kasvatustyöstä.
”Täällä maalla voi saavuttaa onnellisen elämän. Iloistamme lasten edistysaskelista. Ja siitä olen sanomattoman kiitollinen, että olen saanut viettää paljon aikaa myös omien kolmen lapseni kanssa ja että he ovat saaneet kasvaa isossa yhteisössä. Heidän ei ole tarvinnut olla päiväkään hoidossa”, Janne Kuosmanen kiteyttää.
LIISA YLI-KETOLA

Huoneista voi päätellä lasten harrastuksia. Tällä hevostytöllä on ainakin 80 leluhevosta, jotka asuvat omissa pikkupillituissaan.

Yrittäjä Janne Kuosmanen pohtii, että monesti vaikeinta on yhteydenpito lasten vanhempien kanssa.

Lastenkodissa tarvitaan ennen kaikkea säännöllistä päivärytmiä. Aterialle pitkän pöydän ääreen kokoonnutaan puoli neljältä.

Perheiden kanssa pitää tehdä työtä entistä enemmän

Laitoksesta tai perhe-kodista ei saisi olla liian pitkä matka biologisten vanhempien luokse.

”Mitä pienemmästä lapsesta on kyse, sitä tärkeämpää olisi saada hänet sijoitettuna perheeseen”, sanoo johtava sosiaalityöntekijä **Lauri Saarelainen** Joensuun, Outokummun ja Kontiolahden sosiaalipalveluista.
Kaikki sijaisperheet käyvät ensin koulutuksen sijaisvanhemmuuteen.
Noin 100 000 asukkaan alueella kodin ulkopuolelle sijoitettuna asuu tällä hetkellä 220 lasta ja nuorta.
Myös sosiaalipalvelujen johtaja **Leena Korhonen** muistuttaa, että suurin tarve seudulla on juuri sijaisperheistä.

”Parhaillaan meillä on 80 lasta sijoitettuna perheisiin, ja perheitä tarvittaisiin lisää.”
Pitkäaikaisia sijoituksia ei ole tänä vuonna Joensuun seudulla tehty viimevuotista enempää, mutta lyhytaikaisten määrä kasvaa edelleen.
Sijoituspaikka määräytyy monien asioiden summana. Jos taustalla on nuoren oma toiminta, kuten rikollisuus, päihdeongelma tai aggressiivinen käytös, sijoituspaikalta vaaditaan vankkaa ammattiosaamista.
”Entistä enemmän nykyisin korostuu

perheiden kanssa tehtävä työ. Enää ei riitä pelkkä lapsen hoito, vaan yhteyttä on pidettävä hänen biologisten vanhempiensa kanssa”, Saarelainen sanoo.
Lasten huostaanoton syinä vanhempien mielenterveys- ja päihdeongelmat ovat keskeisimpiä. Teinien sijoituksia taas edeltävät usein lasten ja vanhempien väliset ristiriidat, päihdeongelmat ja rikollisuus.
Laitoksesta tai perhekodista ei saisi olla liian pitkä matka biologisten vanhempien luokse, koulun ja terapiapaikoihin. Toisaalta joskus nuori on sijoit-

tettu toiselle paikkakunnalle, jotta hän on päässyt eroon itselleen haitallisesta kaveripiiristä.
”Lähiseudun yksityisissä laitoksyksiköissä ja perhekodeissa sosiaalityöntekijät käyvät vähintään kerran vuodessa. Meillä on valvontavastuu yhdessä aluehallintoviraston kanssa”, Saarelainen puntaroi valvontakysymystä.
”Myös nuoret itse ja heidän biologiset vanhempansa ottavat meihin yhteyttä ja kertovat, jos hoitolaitoksissa ilmenee epäkohtia. Niihin puututaan ja ongelmat selvitetään.”
LIISA YLI-KETOLA

LASTENSUOJELU

Kodin ulkopuolelle sijoittaminen

Vuosittain oman kodin ulkopuolelle sijoitettuna on lähes 18 000 lasta. Lastensuojelutarpeen arvioinnin jälkeen kunnissa päätetään, onko lapsen tai nuoren paikka sijaisperhe, ammatillinen perhekoti vai laitossyksikkö.
Sijaisperhe tarkoittaa tavallista perhettä, johon sijoitetaan 1–2 lasta. Vanhempien ei tarvitse olla kasvatus- tai sosiaalialan ammattilaisia. Paikka maksaa noin 22 000 euroa vuodessa.
Perhekoti on ammattilaisten yllä-

pitämä koti, johon voidaan sijoittaa 1–5 lasta. Paikka maksaa noin 60 000 euroa vuodessa.
Laitossyksikössä on paikkoja yli viisi, työvoimaa ja ympärivuorokautinen valvonta sekä hoito. Paikka maksaa noin 90 000 euroa vuodessa.
Nuorten omaan käyttäytymiseen liittyviä ongelmia on joka viidennellä lastensuojelun asiakkaaksi tulevalla. Lähteet: THL, Lastensuojelun keskusliitto